

Гуль О. Г.,

аспірантка кафедри української літератури і компаративістики
Київського університету імені Бориса Грінченка

АВАНГАРДНА ПОЕЗІЯ ТІЛЕСНОСТІ В КОНТЕКСТІ ФЕМІННОЇ ТВОРЧОСТІ ЇНЬ ЛІЧУАНЬ

Анотація. У статті аналізується тілесна китайська авангардна лірика ХХІ ст. Яскравою представницею «поезії нижньої частини тіла» є китайська миткиня, літератор, кінорежисер і сценарист – Їнь Лічуань, чия творчість розкриває розрив поколінь у контексті сприйняття таких понять, як «кохання», «стосунки», «вірність», «почуття». Новатор, бунтівник і революціонер, за своєю природою, Їнь Лічуань прагне донести до суспільства зміни, що відбуваються в менталітеті людини, в соціокультурному вихованні. На прикладі творчості літераторки в статті показано трансформаційні зміни в ставленні людини до питання кохання. Стаття показує, що «кохання» в світі буденності орієнтоване не на високі почуття і возвеличення сімейних цінностей і шанобливості, як це прийнято згідно з давніми конфуціанськими традиціями і постулатами, а винятково зосереджено на аспекті тілесності. В поезії Їнь Лічуань фізична насолода виступає на перший план, викреслюючи духовний складник. Аморальність, еротизм і вульгарність поезії “下半身” простежується у відвертих висловлюваннях і доволі прозорих натяках. Стаття повертає шанувальників китайської інтимної лірики до реалій буденності, вказує на зміну ролей, життєвих пріоритетів та знецінення ролі жінки в суспільстві, нівелювання широти почуттів. Поезія позбавлена культурного аспекту, притаманного власне китайській цивілізації. Це новий виток розвитку китайської лірики, який увібрав у себе західні ідеї, мотиви й образи, який і досі зазнає жорсткої критики і осуду на теренах Піднебесної та водночас радо зустрічається читачем далеко за межами Китаю. Не лише вульгарність змісту є елементом увиразнення поезії тілесності, іншим аспектом виступає сарказм, висміювання кохання в поезії. Миткиня з легкістю іронізує над почуттями, над пристрасною, ніби прагнучи завуалювати заборонені теми. Окремим пластом інтимної лірики Їнь Лічуань виступає китайський реп. Позбавлений вульгарності, проте без певного сенсу і логічного змісту, він ще більшою мірою ламає всі уявлення про класичну китайську інтимну лірику, породжуючи цілковито нове явище в китайській літературі, мистецтві і загалом повертає культуру Піднебесної до нового формату.

Ключові слова: поезія тілесності, поезія нижньої частини тіла, 下半身, Їнь Лічуань, китайський реп, інтимна лірика.

Постановка проблеми. Китайський еміграційний авангард, з його революційною новаторською манерою викладення змісту, не оминає одвічної теми кохання і людських взаємин. Інтимна лірика еміграційних поетів представлена двома основними пластами: возвеличення чистого кохання і оспівування вічності почуттів і вірності, з одного боку, а з іншого – це прагнення в грубій, брутальній формі говорити про кохання, саркастично висміювати почуття і зовнішність людини, ламати канонічні конфуціанські постулати, що століттями виховували

благородних синів Піднебесної з чеснотами, почуттям гідності і скромності.

На лоні поетичного авангарду вибудовується ще один вимір – поезія тілесності і задоволення винятково фізичних потреб людини. В китайському еміграційному поетичному просторі така поезія отримала назву – «поезія нижньої половини тіла» або «поезія нижньої частини тіла» (китайською мовою “下半身” “xià bàn shēn” – “ся бань шень”).

Китайська поезія тілесності почала формуватися наприкінці ХХ ст., проте пік популярності і публікації угруповання «поетів нижньої частини тіла» почали виходити друком на початку ХХІ ст.

Становлення поетів тілесності відбувалося в роки еміграції молодих поетів завдяки знайомству із західними ідеями і тенденціями в сучасній європейській літературі. Китайські поети ХХІ ст. обрали для себе поетичну нішу інтимної лірики, раніше неприйнятну і заборонену в Китаї. Нею стала «вседозволеність» в коханні, опис кохання «без меж» і «без цензури».

Найбільш відомими і яскравими представниками авангардної лірики тілесності прийнято вважати Їнь Лічуань (尹丽川 Yǐn Lìchuān) і Шень Хаобо (沈浩波 Shěn Hàobō), чия творчість отримала рівну кількість прихильників-поціновувачів і критиків. Менш відомими, але не менш значущими є постаті Лі Хунці (李鸿其 Lǐ Hóngqí), Лі Шицзян (李师江 Lǐ Shī jiāng),

Сюаньюань Шике (轩辕轶轲 Xuānyuán Shīkē), Ву Ан (巫昂 Wū Āng), До Юй (朵渔 Duō Yú), Ма Фей (马非 Mǎ Fēi), і Чжу Цзєнь (朱剑 Zhū Jiàn) [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням творчості поетів-авангардистів, що пропагували *поезію нижньої половини тіла*, впродовж багатьох років займається відомий професор сучасності Магхел ван Кревел, який присвятив чимало своїх праць з орієнталістики, власне, із вивчення китайської літератури і культури саме у вимірі еміграційного поетичного авангардизму. В своїй праці “Chinese Poetry in Times of Mind, Mayhem and Money” (2008) – («Китайська поезія за часів Осмислення, Розбрату і Грошей») вчений-синолог приділив чималу увагу неординарній інтимній ліриці китайських поетів «в екзилі», чия творчість припадає на кінець другої половини ХХ ст. – початок ХХІ ст. [2]. Магхел ван Кревел не стає на бік противників чи прибічників відвертої інтимної лірики, натомість відкриває читачеві нове бачення *кохання* в очах китайських митців, лишаючи літературним критикам і шанувальникам авангардної поезії масив для досліджень і роздумів.

У нашій статті ми розглянемо китайську авангардну поезію тілесності на прикладі творчості китайської миткині **Їнь Лічуань (尹丽川 Yǐn Lìchuān)**.

Метою статті є аналіз форми і змісту інтимної лірики “доловни”, виділення літературних особливостей, визначення ліричного героя в творчості Їнь Лічуань.

Виклад основного матеріалу. Їнь Лічуань народилася 1973 року в Китаї. Навчалася в Пекінському університеті, опановуючи французьку мову та літературу, згодом вирушила на навчання в професійній школі кіно у Франції. Після повернення до Китаю в 1999 році, під впливом західних ідей і настроїв відкрила свій поетичний творчий шлях, пробуючи себе в напрямку авангардизму.

Світову славу і всесвітнє визнання як поетеси-авангардистки початку ХХІ ст. їй принесла поезія «为什么不再舒服一些» («Чому б не повторити в більш зручному варіанті») і низка менш відомих, але не менш геніальних віршів, серед яких:

《老妇》	«Старенька жінка»	2000 р.
《退休工人老张》	«Старенький робочий пенсіонер Лао Чжан»	2000 р.
《今天上午》	«Сьогодні до обіду»	2000 р.
《爱情故事》	«Історія кохання»	2000 р.
《妈妈》	«Мати»	2000 р.
《橘子》	«Мандарин»	2000 р.
《情人》	«Коханець»	2000 р.
《中式RAP》	«Китайський RAP»	2000 р.

Миткиня видала збірку поезії «Причина й наслідок» (《因果》), «Трохи зручніше / затишніше» (《再舒服一些》), окрім поезії написала низку романів, серед яких «Підла людина» (《贱人》), збірка романів «Хто навчив мене змісту й сенсу життя» (《是谁教给我生活的道理》).

Популярна китайська поетеса і прозаїк, сценарист, затребувана особистість в індустрії кіно, неординарна жінка і талановитий режисер, стала жінкою-новатором в сучасній китайській літературі.

Хоча світову славу Їнь Лічуань здобувала не лише шедеврами авангардної поезії, але й своїми сценаріями та режисурою фільмів «Парк» (2006 р.) і «В'язання» або «Пастух і в'язальниця» (2008 р.), «Під гілками глуду» (2010 р.), проте в літературних колах вона не менш відома як креативна поетеса-бунтарка. Її кмітливості і розум, її влучні вирази і раціональний сарказм з двозначним підтекстом не лишають байдужими ані читача-поціновувача, ані літературного критика. Їнь Лічуань не прагне бути вразливою ревнителькою щирих людських почуттів, вона реаліст і прагматик, яка знає ціну життю і кохання. Проста відверта, гостра і рішуча, – саме такою ми прочитаємо миткиню крізь зміст її поетичної творчості.

У статті ми проаналізуємо тілесну авангардну лірику на прикладі оригінальних поезій Їнь Лічуань.

Одним із найпопулярніших віршів Їнь Лічуань є «为什么不再舒服一些» («Чому б не повторити в більш зручному варіанті»), який вийшов друком у 2000 році. Рядки віршу з власним перекладом наведемо нижче:

为什么不再舒服一些

哎再往上一.点再往下一.点再往左一点再往右一点
这不是做爱这是钉钉子
噢再快一点再慢一点再松一点再紧一点
这不是做爱这是扫黄或系鞋带...
为什么不再舒服一些

尹丽川

[http://www.sohu.com/a/202906126_523107]

Чому не повторити в більш зручному варіанті

Ах, трохи вище, трохи нижче, трохи лівіше, трохи правіше
Це не про те, як віддаються кохання, а про те, як забивають цвяхи
Трохи швидше, трохи повільніше, трохи слабше, трохи ближче
Це не про те, як займаються коханням, це про боротьбу з порнографією та
жовтою пресою або ж про зав'язування шнурків...
Чому не повторити в більш зручному варіанті

Їнь Лічуань
(переклад Гуль О.)

Саме так звучить поезія новітнього авангарду ХХІ ст., позбавлена культурних обмежень, цензури, вільна, сповнена еротизму, культу голого тіла і фізичної насолоди. В поезії 《为什么不再 舒服一些》 ми не можемо прочитати прозоро про кохання, ми лише вловлюємо натяки на інтимні стосунки. Поетеса вміло і різко, ніби глумлячись, спиняє всі картини уяви читача простими фразами: «...Це не про те, як віддаються коханню, а про те, як забивають цвяхи...». Вибір глумлення слів поезії лишає читачеві на власний розсуд. Вірш схожий на «думки вголос», образ ліричного героя не простежується. Сама поезія нагадує білий вірш, рима не уловлюється за винятком повтору закінчення двох рядків, що містять наприкінці ієрогліфи “一点”. Оригінальний текст поезії китайською мовою не містить розділових знаків (під час перекладу ми додали знаки пунктуації).

Поетеса Їнь Лічуань у своїй ліриці часто звертається до образу *розбещеної жінки*, зображуючи її без критики чи осуду. Як і всі поети угруповання “下半身”, Їнь Лічуань розвінчує міф про дотримання людьми норм поведінки і принципів моралі в особистому житті. Так, у вірші 《情人》 («Коханець») поетеса в деталях описує сцену кохання. Комічним є той момент, в якому йде порівняння пристрасті кохання в молодості і браку сил для кохання на схилі років: 《我们很用劲儿。比从前更用劲儿...》 («Ми занадто виснажилися. Доводиться докладати більших зусиль, ніж раніше»). І в цьому вона вся – розкута у висловлюваннях і водночас сповнена саркастичного почуття гумору. Поезію Їнь Лічуань у Китаї називають «аморальною», проте сама поетеса радше відносить інтимну лірику власного пера до «гумористичної» чи «саркастичної».

Яскравим прикладом вседозволеності в інтимній ліриці Їнь Лічуань є поезія 《爱情故事》 («Історія кохання»), написана в 2000 році, що починається рядками:

你说今晚，让我呆在里面	Ти сказав сьогодні ввечері, дозволь мені лишитися в тебе ¹
多么舒服。它就该呆在你里面	Це так зручно. І одразу ж лишається в тебе
它就是你的...	І вже твій...
你不再回来。	Ти вже не повернешся.

(переклад Гуль О.)

У цій поезії Їнь Лічуань обирає за літературних героїв *повію* і *випадкового знайомого*, що лишається в неї на одну ніч. Образ речей (“多了个东西”), про які йдеться, асоціюється із образом самої героїні, яка є просто «рідною», і таких речей багато, щодня вони змінюються. Еротичний контекст простежується в рядках: 《你说今晚，让我呆在里面...它就该呆在你里面》 («Ти сказав сьогодні ввечері, дозволь мені лишитися в тебе... І одразу ж лишається в тебе»), підтекст яких поетеса розкриває відверто далі: 《它在我体内...》 («Він в мені...»). Китайські критики відмовляються від терміну «еротична лірика», натомість асоціюють творчість Їнь Лічуань із «відвертою порнографією», яка покликана розбещувати молоде покоління. І в цьому є найбільша перешкода до визнання творчості угруповання “下半身” на теренах китайського простору. Така лірика віднаходить свою аудиторію далеко за межами Піднебесної, в Європі, Америці.

Незважаючи на пропагування аморальності змісту «*поезії нижньої половини тіла*», в рядках поезії 《爱情故事》 прочи-

тується невимовний біль і осуд такого «кохання» через невідомість зв'язків наших сучасників, і ці переживання простежуються на контрасті згадування двох ліричних героїнь: з одного боку, “妻子” – qīzi “дружини”, з іншого – “小姐” – xiǎo jiě – «дівчини», в розумінні – «повії», до яких по черзі приходить герой поезії в пошуку тілесних насолод. Поезія є своєрідним криком болі, ми бачимо цілковите знецінення ролі жінки як хранительки родини і ревнительки сімейних цінностей.

Їнь Лічуань спокійно вводить в поезію таких ліричних героїв як торговці наркотиками, повії, п'яниці та кримінальні злочинці. Окрім змісту, вражає і форма вираження, Їнь Лічуань експериментує з порушенням порядку слів у реченні, із залученням діалектної лексики, використовує розмовну мову. В поезії авторки простежується відсутність рими і перестановка слів, що є досить типовим явищем для пізнього авангарду кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Зовсім новим і цікавим є *китайський реп* про кохання 《中式RAP》 («Китайський RAP»), який є своєрідним маніфестом, присвяченим темі почуттів і піднесенню революційного духу народу.

中式RAP

...什么是爱情? 什么是革命?
爱情是一条革不完的命运
革命是一次爱到死的情!

...
爱情是湿的, 革命是干的

«Китайський RAP»

Що таке кохання? Що таке революція?
Кохання – це життя безкінечних реформ
Революція – це почуття кохання до самого гробу!

...
Кохання вологе, революція – суха.

(переклад Гуль О.)

Вірш не торкається *культу тілесності* та водночас не розвінчує *святість почуттів кохання*, він творить новий історичний виток в розвитку китайської літератури завдяки заклику кохати «до самого гробу» – “把爱情做干!” і ставати на бік революції, неухильно слідуючи її гаслам.

Літературні критики і прихильники класичної китайської поезії зустріли таку інтимну лірику жорсткою критикою, з осудом висловивши обурення: «література втратила своє обличчя» [2].

Творчість Їнь Лічуань прозоро ілюструє розрив між поколіннями у ставленні до людських взаємин і сприйнятті почуттів. Рання поезія авангарду спрямована на оспівування почуттів. Авангардисти другої половини ХХ ст., такі як Бей Дао і Ян Лянь, звертаючись до теми кохання в своїй ліриці, не дозволяли собі висміювання і сарказм, не дозволяли собі надмірностей в словесному вираженні. Вони висували на перший план почуття, емоції і переживання ліричного героя, яким зазвичай виступав сам поет. Їнь Лічуань висуває на перший план фізичну насолоду, відкидаючи особистісні переживання як марну трату часу. Миткня показує цинічне ставлення ліричного героя і цьому є два пояснення. По-перше, це внутрішній бунт поетеси проти будь-яких обмежень, по-друге, це спроба віддзеркалити трансформацію цінностей пересічної людини ХХІ ст. щодо одвічної теми кохання.

Така відвертість Їнь Лічуань неприйнятна для китайського менталітету, оскільки саме виховання в давніх конфуціанських традиціях не дозволяє суспільству такі вольності, а найбільше це стосується жінки-поетеси. Загалом східна жінка безвідносно до країни має бути втіленням покори, вірності і цнотливості, а лірична героїня поезії Їнь Лічуань – це розкута жінка, повія, зрадниця.

Китайська поезія більшою мірою має мускулінний характер в усіх його проявах: поет, митець – має бути чоловіком,

¹ Поезію перекладено українською мовою з урахуванням розділових знаків мови оригіналу.

сама поява жінки на лоні поетичного авангарду вже є революційним бунтом і зламом стереотипів. Яскравим антиподом поетичного авангардизму є поетеса Шу Тін – представниця раннього китайського міграційного авангарду. На відміну від Їнь Лічуань, вона з обережністю торкається теми кохання, вміло переплітаючи її із темою вірності подружніх стосунків, розкриваючи тему жіночої краси і ніжності, дарує світові оновлену поезію, просякнуту ідеями неоромантизму і модернізму. І в цьому є істотна різниця між інтимною авангардною лірикою ХХ ст. і ХХІ ст. Шу Тін возвеличує щирі почуття, красу внутрішню, душевну, і зовнішню, тоді як Їнь Лічуань описує сексуальність жінки і жіночого тіла. Як зазначалось вище в тексті статті, китайське суспільство відносить творчість останньої до «порнографічного» мистецтва, яке показує суспільству темну сторону людини, що не є ідеальною, послідовною і стриманою. Поетеса ілюструє людину і її потреби з огляду на сучасний темп життя людини в урбанізованому мегаполісі в умовах глобалізації та індустріалізації; змальовує індивіда, що втрачає своє духовне коріння і має спустошений внутрішній світ, показує світові розбещеного аморального циніка, сноба, типового егоїста сьогодення.

Висновки. Таким чином, під час аналізу авангардної лірики тілесності на прикладі поезії Їнь Лічуань можемо зробити кілька висновків. *По-перше*, «поезія нижньої частини тіла» сповнена еротизму і культу тіла, дійсно не обмежена у формулюваннях поета-митця, цілковито позбавлена цензури і обмежень, є свіжим атипичним віянням для китайської інтимної лірики. *По-друге*, несе в собі певний зміст трагізму і болю за розбещене покоління, яке не знає ціни справжнім почуттям. *По-третє*, є «поезією сарказму» і глузу над класичною китайською інтимною лірикою. Подібна манера представлення теми кохання є способом ілюстрації «розриву ціннісних установок» між поколіннями, спричинених Культурною революцією в Китаї і появою пласту еміграційного поетичного авангарду, скерованого на пропагування «вливання» ідей європейської літератури в класичну китайську поезію з метою «оновлення» останньої шляхом трансформації тем, сюжетних ліній і використання художніх прийомів. Стаття є наочним прикладом зміни менталітету сучасного китайця в ставленні до кохання і в сприйнятті особистісних взаємин між людьми.

Література:

- Maghiel van Crevel (2004). The Horror of Being Ignored and the Pleasure of Being Left Alone: Notes on the Chinese Poetry Scene, MCLC Resource Center (associated with *Modern Chinese Literature and Culture*), Ohio State University, 2003. The piece itself is dated “Beijing, December 2002”. Accessed online 24 October 2007. 475 p.
- Maghiel van Crevel (2008). Chinese poetry in Times of Mind, Mayhem and Money. 518 p.
- (*Chinese Poetry in Times of Mind, Mayhem, and Money* (free download), Leiden: Brill, 2008, with a Chinese citations supplement (ibid), MCLC resource center, 2017; translated as *Jingshen yu jinqian shidai de Zhongguo shige: cong 1980 niandai dao 21 shiji chu* by Zhang Xiaohong in collaboration with the author, Beijing: Peking University Press, 2017.
- Maghiel van Crevel (2019). Article Debts: Coming to Terms with Migrant Worker Poetry. *Chinese Literature Today*. Volume 8. 2019. P. 127–145. Uri: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/21514399.2019.1615334>. Handle: <http://hdl.handle.net/1887/79051>, ISSN: 2151-4399, 2156-8634; DOI: 10.1080/21514399.2019.1615334.
- 预告: “下半身”诗人尹丽川再次做导演进军戛纳 URL: <http://yule.sohu.com/20080508/n256735083.shtml>
- 尹丽川: 《为什么不再舒服一些》 | 诗歌报-新诗百年百人选读86. URL: http://www.sohu.com/a/202906126_523107
- 退休工人老张. URL: <http://www.wenxue2000.com/poet/ylc.htm>
- Yin Lichuan. URL: http://www.chinadaily.com.cn/market/2006-06/12/content_614498.htm.
- 二月十四. URL: <http://www.shigeku.com/shiku/xs/yinlichuan.htm>

Hul O. Avant-garde bodily poetry in the context of Yin Lichuan's feminine writing

Summary. The Article analyses bodily Chinese avant-garde lyrics of the XXI century. A prominent representative of the “Lower Body Poetry” is a Chinese writer, creator, movie producer and script writer – Yin Lichuan, whose literary art reveals the generation gap in the context of perception of such notions as “love”, “relations”, “devotedness”, “feelings”. Pioneer, rebel, and revolutionist by virtue of her nature, Yin Lichuan tries to tell the people about the transformations, which take place in the mindset of an individual, especially in socio-cultural parenting. On the example of her creative art the Article shows the changes in the attitude of a person towards love. The Article points out that “love” in modern life is oriented not to winged sentiments, family values and respectfulness, as it is accepted according to the ancient Confucian traditions and postulates, but to bodily aspects. In the poetry of Yin Lichuan physical joy and pleasure takes the forefront, scratch out the spiritual component. Immorality, eroticism and vulgarity of the “下半身” poetry is traced in immodest statements and obvious hints. The Article transfers the worshippers of Chinese intimate lyrics to the realities of life, shows the role reversal, life priorities, and depreciating of the woman’s role in society, leveling of the feelings frankness. The poetry is devoid of cultural aspect, typical for the Chinese civilization. It is a new turn of Chinese lyrics development, which encapsulated Western ideas, motives and images, which falls under criticism and deprecation on the lands of the Heavenly Empire. On the other hand, a new wave of Chinese body lyrics is warmly welcomed by the reader far beyond the borders of China. Not only the vulgarity of the contents is the element of “Lower Body Poetry”, one more aspect is sarcasm, mockery of “love” in the poetry. The writer easily snipes at feelings, passion, trying to veil the forbidden topics. A separate layer of intimate Yin Lichuan’s lyrics is Chinese rap. Deprived of vulgarity, but with no sense or logical content, it breaks stereotypes about classical Chinese intimate lyrics, thus, giving rise to a new phenomenon in Chinese literature, art and turning the culture of the Heavenly Empire to a new dimension.

Key words: bodily poetry, lower body poetry, 下半身, Yin Lichuan, Chinese rap, intimate lyrics.